

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **J. M.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 11 czerwca 2024 r.

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść skazanego

od prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 20 lutego 2024 r., sygn. akt II Kzw 13/24,

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w Garwolinie

z dnia 27 listopada 2023 r., sygn. akt I II Ko 1474/23 (II K 322/19),

w przedmiocie zarządzenia wykonania warunkowo zawieszanej kary sześciu miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej, wobec J. M., wyrokiem Sądu Rejonowego w Rykach z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie o sygn. II K 322/19,

p o s t a n o w i ł:

1. uchylić zaskarżone postanowienie oraz utrzymane nim w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w Garwolinie z dnia 27 listopada 2023 r., sygn. akt II Ko 1474/23 (II K 322/19) i na podstawie art. 15 § 1 k.k.w. umorzyć postępowanie wykonawcze w stosunku do skazanego J. M. w przedmiocie zarządzenia wykonania warunkowo zawieszanej kary sześciu miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Rykach z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie o sygn. II K 322/19;

2. wydatkami związanymi z rozpoznaniem kasacji obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Rykach z dnia 24 czerwca 2021 r., sygn. akt II K 322/19, J. M. został skazany za czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k. popełniony w okresie od dnia 21 marca 2016 r. do dnia 8 lutego 2017 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania tej kary na okres próby 2 lat. Ponadto we wskazanym orzeczeniu, *Sąd meriti* zobowiązał oskarżonego do informowania kuratora o przebiegu okresu próby pisemnie co 3 miesiące oraz orzekł wobec niego obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonej J. L. kwoty 161 727 złotych w terminie 2 lat od uprawomocnienia się wyroku.

Wyrok ten uprawomocnił się z dniem 2 lipca 2021 r.

Na wniosek kuratora, Sąd Rejonowy w Garwolinie postanowieniem z dnia 27 listopada 2023 r., sygn. akt II Ko 1474/23, na podstawie art. 75 § 2 k.k., zarządził wobec skazanego wykonanie kary 6 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Rykach z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie o sygn. akt II K 322/19.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył skazany J. M.

Postanowieniem z dnia 20 lutego 2024 r., sygn. akt II Kzw 13/24, Sąd Okręgowy w Siedlcach zaskarżone postanowienie utrzymał w mocy.

Kasację w tej sprawie złożył Rzecznik Praw Obywatelskich zaskarżając postanowienie Sądu odwoławczego w całości na korzyść skazanego J. M. W kasacji zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na jego (postanowienia – uwaga SN) treść naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 75 § 4 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 2023 r.) w zw. z art. 4 § 1 k.k., polegające na utrzymaniu w mocy orzeczenia Sądu I instancji w sytuacji gdy - w dacie orzekania przez Sąd II instancji - w stosunku do skazanego nie można było już zarządzić wykonania warunkowo zawieszanej kary, ponieważ w toku postępowania międzystacyjnego, to jest w dniu 2 stycznia 2024 r., upłynęło już sześć miesięcy od zakończenia okresu próby, co winno skutkować umorzeniem

postępowania wykonawczego względem J. M., gdyż uregulowanie to było względniejsze dla sprawcy w porównaniu z treścią art. 75 § 4 k.k. w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. (Dz.U. z 2022 r., poz. 2600, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 403), który wszedł w życie 1 października 2023 r. i stanowił, że zarządzenie wykonania kary nie może nastąpić później niż w ciągu roku od zakończenia okresu próby”.

W konkluzji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i utrzymanego nim w mocy postanowienia Sądu pierwszej instancji oraz umorzenie postępowania wykonawczego na podstawie art. 15 § 1 k.k.w.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu bez udziału stron.

Słusznie zwrócił uwagę jej autor na rażące naruszenie przez Sąd Okręgowy w Siedlcach prawa materialnego, a mianowicie art. 75 § 4 k.k. w myśl którego zarządzenie wykonania kary nie może nastąpić później niż w ciągu sześciu miesięcy od zakończenia okresu próby. Granicą czasową warunkującą możliwość wydania decyzji o zarządzeniu wykonania kary jest nieprzekraczalny sześciomiesięczny termin biegnący „od zakończenia okresu próby”.

Dla oceny, czy w sprawie nastąpiło skuteczne zarządzenie wykonania kary decydujące znaczenie mają przy tym te przepisy, które określają, z jaką chwilą orzeczenie staje się wykonalne. Stosownie do treści art. 178 § 5 k.k.w. „Postanowienia o zarządzeniu wykonania kary wydane na podstawie art. 75 § 2 i 3 kodeksu karnego stają się wykonalne z chwilą uprawomocnienia”, w przeciwieństwie do postanowień w tym przedmiocie wydanych na podstawie art. 75 § 1 k.k. (a także art. 75 § 1a i 2a k.k.), zarządzenie obligatoryjne – art. 9 § 2 k.k.w. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 21 marca 2017 r., IV KK 51/17).

Procedując w trybie art. 75 § 2 k.k. w przedmiocie zarządzenia wykonania kary Sąd pierwszej instancji wydał w analizowanej sprawie postanowienie dochowując terminu określonego w art. art. 75 § 4 k.k. uczynił to bowiem w dniu 27 listopada 2023 r., a więc po upływie w dniu 2 lipca 2023 r. okresu dwóch lat próby, ale przed upływem sześciu miesięcy od jej zakończenia. Odmienne sytuacja wyglądała w przypadku procedowania przez Sąd Odwoławczy, który orzekał w

przedmiocie zażalenia na postanowienie sądu *a quo* w dniu 20 lutego 2024 r., a więc już po upływie sześciu miesięcy od zakończenia okresu próby.

Upływ sześciu miesięcy od zakończenia okresu próby uniemożliwił zarządzenie wykonania kary warunkowo zawieszanej, a zatem wydanie postanowienia w postępowaniu odwoławczym o utrzymaniu w mocy postanowienia sądu *a quo* było błędem, ponieważ – jak już wcześniej nadmieniono – dopiero z chwilą wydania orzeczenia przez sąd odwoławczy - zarządzenie w tym przedmiocie oparte o przepis art. 75 § 2 k.k., zyskiwało walor prawomocności (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: z dnia 20 czerwca 2013 r., I KZP 3/13, OSNKW 2013, z. 8, poz. 63; z dnia 21 marca 2017 r., IV KK 51 /17; z dnia 13 października 2021 r., II KK 387/21; z dnia 23 czerwca 2022 r., III KK 259/22).

Sąd Odwoławczy orzekając po upływie wskazanego okresu, w którym możliwe było zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności, powinien był zatem uchylić postanowienie Sądu pierwszej instancji i umorzyć postępowanie wykonawcze wobec skazanego.

Przedstawionej wyżej argumentacji nie podważa art. 75 § 4 k.k. w aktualnym brzmieniu, które ustaliła w art. 1 pkt 22 ustawa nowelizująca z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 403) – weszła w życie w dniu 1 października 2023 r. i wydłużyła termin na zarządzenie wykonania kary do roku od zakończenia okresu próby.

Sytuację skazanego J. M. na gruncie rozpoznawanej sprawy kształtuje bowiem art. 4 § 1 k.k., który stanowi, że „Jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy”. Nie ulega wątpliwości, że czyn, za który został skazany J. M. popełniony był w okresie od dnia 21 marca 2016 r. do dnia 8 lutego 2017 r., a więc w czasie, gdy obowiązywał art. 75 § 4 k.k. w poprzednim brzmieniu. Przepisy wskazanej wyżej ustawy nowelizującej nie wyłączyły stosowania art. 4 § 1 k.k., który – co oczywiste – ma zastosowanie do regulacji części ogólnej Kodeksu karnego. Oczywiste jest też, że brzmienie art. 75 § 4 k.k. (sprzed nowelizacji) jest względniejsze dla sprawcy niż aktualne.

Wobec tego, że podniesione w zarzucie kasacyjnym rażące naruszenie prawa materialnego miało istotny wpływ na treść zaskarżonego postanowienia Sądu drugiej instancji, gdyż w jego konsekwencji doszło do utrzymania w mocy orzeczenia zarządzającego wykonanie warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności w sytuacji, gdy zastosowanie normy z art. 4 § 1 k.k. winno prowadzić do odmiennego co do istoty orzeczenia, to jest umorzenia postępowania wykonawczego, należało uchylić zaskarżone postanowienia i utrzymane nim w mocy postanowienie sądu *meriti* i umorzyć postępowanie w przedmiocie zarządzenia wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności.

Z tych względów należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[PGW]

[ms]